

Gedachten bij de Vredeszondag - 21 september 2025

ds Lambert van der Weide

*Teksten: Amos 8: 4 - 7
Psalm 138
I Timoteüs 2: 1 - 8
Lucas 16: 1 - (8)17*

Bij Amos 8: 4 - 7

In zekere zin zou je Amos een 'echte profeet' kunnen noemen. Ten minste als dat je beeld is van een echte profeet. Iemand die met een opgeheven vinger staat te wijzen naar dat wat er mis is met de mensen en de wereld. Hij legt de vinger op een gevoelige plek. Want met zijn woorden over de manier waarop mensen belust zijn op geld, op winst, op het onderste uit de kan halen, klinkt hij als iemand die ook in deze tijd had kunnen opstaan om te ageren tegen de misstanden in de wereld. Want helaas hoeven we meestal niet heel ver te kijken, niet heel ver te zoeken, om te zien wat er op dat gebied niet goed gaat. De profeet Amos spreekt bovendien een niet mis te verstaan oordeel uit over mensen die alleen maar uit zijn op het verdienen van geld zonder nog enig oog te hebben voor anderen.

Bij Lucas 16: 1 - 17

Bij Lucas lezen we deze zondag een bijzonder verhaal. Ongekend bijna. Er is sprake van een calculerende rentmeester die, om zijn eigen hachje te redden, nog even creatief gaat boekhouden pal voordat hij door zijn heer ontslagen wordt. En dan zegt Jezus dat de kinderen van het licht er een voorbeeld aan kunnen nemen. Alsof het geen kwaad kan om deze berekenende manier van leven in zekere zin na te volgen. Is dat nou echt wat Jezus bedoelt?

Omgaan met geld blijft in de woorden die volgen een thema. Of, zoals Jezus het noemt, omgaan met de mammon. Maar kort na de vreemde gelijkenis begint Jezus wel ineens over betrouwbaarheid te spreken. Dat maakt het allemaal nog wat mysterieuzer. Wat is nou eigenlijk Zijn bedoeling? Wat wil Hij nou eigenlijk zeggen? Het lijkt erop dat het er vooral om gaat rijkelijk uit te delen. Te geven van wat je missen kunt. Of desnoods te geven van dat wat een andere missen kan.

Misschien niet als middel tot het doel om in de hemel te komen. Maar wel als middel tot het doel recht te doen aan de mensen om je heen.

Vredeszondag

Vrede en gerechtigheid. Het lijken soms thema's te zijn uit een ver vervlogen verleden. In de kerk wordt er misschien nog over gesproken en aan gehecht, maar de wereld lijkt er amper nog in te geloven of werk van te maken. We moeten toe naar een oorlogseconomie. Klinkt het. We moeten weerbaar zijn en vooral ook onszelf kunnen redden in tijden van nood. Dat is de boodschap die bijna van de daken wordt geschreeuwd. Wanneer iemand oppert dat meer wapens bijna onherroepelijk leiden tot meer doden, dan wordt hij wat meewarig aangekeken. Wanneer iemand meent dat het er toch om gaat elkaar te redden in plaats van alleen maar jezelf, dan stuit hij vooral op onbegrip.

In onze wereld lijkt het verhaal van de calculerende rentmeester helemaal op zijn plek te zijn. Slimme vogel. Denken we misschien. Iemand die vooruit denkt. Iemand die zichzelf weet te redden. Voor mij was het verhaal een stuk helderder geweest wanneer Jezus de rentmeester had veroordeeld. Want persoonlijk vind ik het maar niks. Zo iemand die aan 'damage control' probeert te doen wanneer hij door de mand is gevallen.

Dat kan toch niet de bedoeling zijn. Dat moeten we toch niet willen. Dat mensen zo in het leven staan. Dat mensen zo met elkaar omgaan.

De woorden van Amos zijn wat dat aangaat veel duidelijker. Wat zou de wereld er beter van kunnen worden, denk ik dan, als mensen eens wat minder in belangen dachten. Of wat minder in hun eigen belang. Het gaat er toch niet om dat jij, jouw bedrijf, of jouw land, zo rijk mogelijk is, wordt, of blijft? Het gaat er toch veel meer om dat ieder mens genoeg heeft om van te leven? Zou het niet enorm veel leed kunnen voorkomen, zou het niet oorlogen kunnen beëindigen, wanneer mensen wat meer oog zouden hebben voor het belang van de ander. Wanneer mensen de woorden van Amos ter harte namen?

Af en toe zou je willen dat er mensen als Amos opstaan. Die zeggen waar het op staat. Die zeggen waar het mis gaat. Die zeggen wat er zou moeten veranderen. Mensen die ons er aan herinneren dat geboden niet bedoeld zijn om zo ver mogelijk op te rekken, maar juist om zo goed mogelijk na te leven. Mensen die ons er aan herinneren dat onrecht beantwoord moet worden met een roep om recht en gerechtigheid. Zonder dat daarbij eerst alle belangen worden afgewogen. Zonder dat daarbij eindeloos wordt vergaderd over wat de (economische) gevolgen zouden kunnen zijn.

Misschien was het Jezus daar ook wel om te doen. In dat wonderlijke verhaal in Lucas 16. Om een wat lossere omgang met geld. Om het niet verkrampen in economische belangen, wanneer het er om gaat recht te doen aan mensen die onrecht is aangedaan. Geld is in het verhaal dat Jezus vertelt ook duidelijk geen doel op zich. Het is een middel dat je naar eigen inzicht en goeddunken kunt gebruiken en inzetten. En dan niet om er per se zelf beter van te worden. Maar juist om iets voor anderen te kunnen betekenen.

In een wereld waar te vuur en te zwaard gestreden wordt, in een wereld waar de economie draait, maar de Schepping zucht, in een wereld waar elke vorm van recht met voeten getreden wordt, juist in zo'n wereld zijn de thema's vrede en gerechtigheid termen om dicht bij je hart te dragen. Zijn het termen die je kunnen helpen om in de chaos van de werkelijkheid je morele kompas te behouden of te hervinden. Zijn het thema's die kunnen bijdragen aan het profetische visioen van dat wat God met de wereld voor ogen heeft. Een wereld waarin het belang van de ander telkens weer voorop staat.

PS

Tussen de lezingen staat ook Psalm 138. Een loflied aan de Allerhoogste waarvan het laatste vers in veel kerken iedere zondag klinkt. Misschien is het juist voor deze Vredeszondag ook wel een bemoediging. Dat wij mogen geloven *dat Hij het werk van Zijn handen niet loslaat*.

Liederen

<i>Psalm 92: 1, 2, 3 en 4</i>	<i>- Waarlijk dit is rechtvaardig</i>
<i>Lied 662</i>	<i>- Heer komt in deze tijd</i>
<i>Lied 1001</i>	<i>- De wijze woorden en het groot vertoon</i>